

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1934 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § rättegångsbalken.

Genom en den 26 januari 1934 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 68, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § rättegångsbalken.

Häri genom förordnas, att 1 kap. 2 § rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Till nämndeman är valbar varje inom valkretsen bosatt man eller kvinna, som är tjugufem år gammal och själv vid nämndemansval rösträtt äger; dock ej lagfaren domare, allmän åklagare eller polisman eller den, som har till yrke att föra andras talan inför rätta; ej den, som står under förmynderskap eller annans husbondevälde eller som är i konkurstillstånd; ej den, som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning; ej den, som genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmäles, eller som är under framtiden ställd för brott, vilket kan medföra sådan påföljd; ej heller den, som är dömd ovärdig föra andras talan inför rätta. Nämndeman väljes för sex år, dock med rätt för den valde att efter två år avgå. Flyttar nämndeman ur valkretsen eller visar eljest giltigt hinder, då må rätten honom entlediga, ändå att han ej två år tjänstgjort. Nämndeman, som berättigad är att från tjänsten avgå, skall dock tjänsten fortfarande bestrida, till dess besked till domaren inkommit, att annan vald blivit. Den, som fyllt sextio år, vare ej skyldig att i nämnd tjänstgöra. Ej heller vare någon pliktig att, sedan han ur nämnden avgått, åter inträda förr än efter sex år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934; dock må nämndeman, som dessförrinnan valts, utan hinder av den nya lagen utöva sin befattning under tid för vilken han blivit vald.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Uti 1 kap. 2 § rättegångsbalken meddelas åtskilliga bestämmelser angående valbarhet till befattning såsom nämndeman i häradsrätt m. m. Till nämndeman är sålunda enligt paragrafen valbar varje inom den enligt 1 kap. 1 § rättegångsbalken bestämda valkretsen bosatt man som är 25 år gammal och själv vid nämndemansval rösträtt äger. Enligt lagen den 22 juni 1923, innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag, kan även kvinna väljas till nämndeman. Från de allmänna regler, som sålunda gälla, uppställer emellertid 1 kap. 2 § rättegångsbalken åtskilliga undantag. Bland dessa märkes förbud för den som är i Konungens eller rikets tjänst att vara nämndeman.

De för valbarhet till nämndemansbefattning stadgade villkoren äro enligt särskilda författningar tillämpliga på vissa andra uppdrag. Sålunda skola enligt 11 kap. 2 § vattenlagen och 21 kap. 2 § lagen om delning av jord å landet vattenrättsnämndemännen och ägodelningsnämndemännen vara valbara till nämndemansbefattning. Detsamma gäller enligt 2 kap. 6 § jorddelningslagen om gode männen vid lantmäteriförrättning å landet. Enligt 2 kap. 11 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom skola synemännen vid av- och tillträdessyn antingen vara nämndemän, ägodelningsnämndemän eller gode män vid lantmäteriförrättning eller ock förut ha innehaft sådan befattning samt vara därtill valbara. Liknande bestämmelser återfinnas i ett flertal andra författningar.

Enligt förevarande förslag upphäves förbudet för den som är i Konungens eller rikets tjänst att vara nämndeman. I samband härmed föreslås införande av en bestämmelse att lagfaren domare, allmän åklagare eller polisman eller den som har till yrke att föra andras talan inför rätta ej må väljas till nämndeman. I paragrafen har därjämte införts, att även kvinna är valbar.

Utskottet. Utskottet har vid sin granskning av förslaget ej funnit skäl till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 mars 1934.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman, Klefbeck, Bismark, Norling, Öhman*, Wijkström*, Karlsson* i Gillberga och *von Heland*;

från andra kammaren: herrar *Linnér*, Hedlund* i Östersund, *Sjögren, Olsson* i Rimforsa*, *Olsson* i Mellerud, *Johanson* i Huskvarna*, *Johansson* i Bro och *Johnsson* i Kalmar.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.